

Numărul 10

Oradea-mare 7/20 martie 1904.

Anul XL

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Convorbiri de masă.

De Carmen Sylva.

(Fine.)

Arena de marmoră cu tot faimosul panem et circenses, o combat cu atât mai mult, cu cât jocurile vremurilor trecute ne pot învăța, că se cer jocuri tot mai interesante, până când gustul surescitat nu mai poate găsi satisfacție decât în crușimă. Omenirea rămâne din nefericire aceeași, vecinic și pretutindeni și de sigur că ar iscodi noi crușimă, de oare ce persecuțiunile creștinilor nu mai sînt permise decât la Constantinopol, fără ca creștinătatea să poată obiecta ceva sau să se tragă spada.

De China mai bine să tăcem, dat fiind că au tăcut alții cari au fost acolo și cari roșese pentru lumea civilizată!

Grădinile de flori ar fi de sigur splendide și ar bucura pe mulți și caii buni ar fi o bogată resursă economică, cum a fost altă dată când toată lumea își cumpără caii în România. Dară ce-a trecut nu se mai întoarce nici odată, asta e o veche poveste! Creșterea cailor calicește astăzi cel mult pe aceia cari mai înainte își salvară puțină avere. Fiecare lucru are într-o țară vremea lui și nu poate fi introdus din nou cu forța. Să însănătoșești țara! Cum? A însănătoși uriașa confluență de fluviu, basenul dintre Carpați și Marea-Neagră, pentru aceasta ar trebui vre-o câteva mii de Herculi, canaluri ca în Lombardia, etc. Am adus odată un inginer italian și l-am întrebat dacă numeroasele noastre riuri n'ar putea fi canalizate. El zimbî: „Da, numai nu trebuie uitat că Lombardiei i-a trebuit pentru aceasta opt secole“.

Am cugetat adesea ori la convorbirea noastră de masă de atunci, căci ea atinsese cestiunile ardețoare sub forma unei glume.

Satele frumoase resar de la sine când le merge

țeranilor bine. Ajunge să privești la domeniile Co-roanei de când le are în mână cel mai desinteresat dintre oameni, rarul, unicul nostru Calinderu. El mi-a povestit radios de bucurie că într'unul din satele noastre a găsit 50 de viței. Din nefericire închiderea fruntariilor face că la noi creșterea vitelor va dispăre în curând. Numai în Italia putem trimite vitele noastre, fiind că e drumul pe apă. Într-o zi neobositul bărbat a sosit într'unul din satele noastre și îi s'a spus că un vițel a murit erî, nu se știe din ce cauză. Imediat a dat ordin să se desgroape vita, a luat-o în trăsura sa și a pornit cu ea la București pentru ca să fie esaminată la institutul bacteriologic. Că la 30 grade Reaumur la umbră călătorește lângă Dunăre și la 20 grade frig în Moldova nordică, nu contează la omul acesta extraordinar! El găsește aceasta foarte natural. Că ar fi voit mai bine să fie președinte al Curții de casație, mi-a tradat-o o singură dată la o convorbire la masă. Îmi spunea că voește să fie înmormântat în uniforma de magistrat cu frumosul jabot de dantele! Asta a fost totul! Și când s'a inaugurat noul palat al justiției, el singur n'a apărut la serbare. Altminterlea n'a trădat nicăiri și nici odată, nici măcar cu un singur cuvânt, că s'a sacrificat cu totul.

Se găsește și în mica noastră țară suflete mari și putere nespūsă de sacrificii, dar fiind că țara noastră e mică, oamenii ei cei mai de seamă nu capătă o reputație universală. Trebne un cadru mare la un portret mare!

Da, convorbirile noastre la masa din Sinaia sînt adesea interesante, fiind că zilnic avem alți mosafiri și zilnic se discută alte interese. Rare ori sîntem mai puțini decât 23 până la 24 persoane. Un adevărat caleidoscop!

Și Peleşul saltă deopotrivă de amabil și de vesel în calea tuturor! El e în totdeauna spiritual și zglobiu, vocea lui nu devine nici odată tare, e înse în totdeauna pētrunđitoare și armonică!

Și acum pot lovi zdrobitor în tot ce am scris până aci, povestind cum am locuit trei-spre-zece ani în mănăstirea Sinaia, cum înainte n'am avut nici măcar o cameră de mâncare, ei mâncam în gang până când călugării ne-au cedat confectioneriul lor. Nici salon n'aveam, ei dormitorul nostru era despărțit printr'o perdea albă, așa că în jumătatea din față putea sta un piano, lângă care am serbat multe ore înălțătoare fără sală de musică, fără pian, fără quartet. Și totuș ne bucuram de splendidul cântec al unor voci bine esercitate și perfectă musică instrumentală, sau cântam toți în cor și făceam adevărată musică de casă. Masa noastră de mâncare stătea, după cum am spus, în gang și trebuia să deschidem ușa în afară spre a avea lumină, de oare ce nu era fereastră și când era frig trebuia să aprindem lumină, căci altfel ședeam în întunec. Aveam scaune de lemn, o masă de brad, păreți văruiți și toată seara trebuia să rămânem astfel, fiind că n'aveam altă încăpere în care am fi putut intra. Doue luminări într'un felinar lumineau din părete și în aceste condițiuni agravante convorbirile de la masă erau de așa natură încât adesea me gândesc încântată la acea vreme și deplâng și regret luxul castelului.

Păreții se lărgiau, fantasia vedea cele mai splendide obiecte de artă, eram tineri și entuziasmați pentru ideea noastră, pentru viața noastră plină de sacrificii și nici o incomoditate nu ni se părea prea mare.

Dacă cineva ar vedea spațiul în care am conceput „Vrăjitoarea și Iehova“, nu ar crede că aceasta e cu puțință. Era o așa zisă cameră de toaletă, fără lumină și fără aer, în care ghetele prindeau mucegai, dacă rămăneau pe jos, cu o singură luminare în ea, trei pași lungă și unul lată. Aci me plimbam în sus și în jos, și clădiam poezii și nici nu șieam că încăperea era îngustă și celula mănăstirei apăsătoare și că lângă păretele meu sforăia un călugăr; șieam numai că ideea frumoasă trecea furtunoasă prin creeri și că întreaga pădure de afară me aștepta pe mine și Peleşul îmi șoptia, plin de nenumărate povești și că trebuie să scriu dacă nu voiam să me sufoc.

Câte odată călăream în munți și aveam creion și hârtie pe genunchi, lăsam calul să me ducă și scricam mereu fără a ținea seamă de drum.

Trei-spre-zece ani am locuit în monastire și n'au fost cei mai puțin interesați ai vieții mele. Acum au infrumusețat și biserica atât de mult, încât n'o mai recunoști. Găsesc că-i păcat, ar fi trebuit lăsată așa cum am locuit-o pe când copilul meu alerga de-alungul tuturor prăpăstiilor, ca și când ar fi avut aripă. Întreg marele și frumosul castel nu poate fi ceea ce a fost săraca și modesta mănăstire în care am fost atât de bogată!

Murind încă mai cerea apă de Peleş, apă proaspătă, rece de Peleş! Ce mirare că n'am mai putut plecă de lângă Peleş!

Ce ar fi devenit convorbirile noastre, dacă copiii ar fi ocupat masa! Îți inchipui câte-odată o asemenea fericire ce pare atât de irealisabilă și apoi totuș ți se răpește! Și ceilalți oameni nu-ș inchipue eterna lipsă acolo unde ved bogăție și nu pricep că mi-e dor de albele celuli ale monastirei și de micile piciorușe cari îmi făceau din ele Paradisul!

Asemenea lucruri poți cel mult să le spui, nu

inse să le scrii. Cunosc aceasta fiind că am locuit ca cei mai săraci și modești dintre copiii țării mele, între ziduri prin cari suflă vântul, cari erau văruiți și aveau dușumele simple, scaune de lemn și o masă albă de brad. Oh! și a fost atât de frumos!

N'am voit nici odată să calc castelul, cât timp se clădia și în primii ani n'am făcut măcar încercarea de a aședă un scaun altfel de cum îl aședase tapițerul. Era ca și când aș fi fost vecinic mosafir. Abia în ultimii ani camerele mele au căpătat un caracter personal! Era ca și când aș fi așteptat mereu pe aceia cari trebuiau să umple camerele! Și acum le-am umplut în sfârșit cu cărți, cei mai buni amici ai femeilor solitare!

Și pe bietul meu Peleş l-au prins și l-au silit să facă servicii! Trebuie să facă muncă silnică și să alerge prin țevi, el care era atât de sălbatic și de liber! Îmi vine să-l plâng! În genere omul e dușmanul naturii, aceasta se poate spune și fără a avea în vedere vivisecțiunea și maltratarea animalelor celor mai răbdătoare! În loc de a se culcă liniștit spre a muri când ceasul i-a sunat, el chinușcă miș de biete animale, pentru a-ș adăogă câteva zile!

Mai am multă materie pentru convorbiri de masă. Castelul e deschis ca o biserică și Peleşul șoptește vecinica sa rugăciune.

Trad.

B. Br.

P a e e.

*Pădurea doarme dusă,
Numai din când în când
Lumina de la lună
Vre-o aripă de vânt*

*Oa farmec și durere
Odihna ț-o străbat
Și freamătul de frunze
Ne spune ce-a visat.*

Liliae.

Gugetări.

Un profesor reu deosebește pe școlari după greșelile lor, pe când unul bun după calitățile lor.

*

Sunt oameni entuziaști, cari se îmbată și cu apă rece.

*

Și boalele sunt supuse modei.

*

Înțelept este acela, la care judecata a putut să alunge prejudițiile.

*

Cineva trebuie să fie econom și în speranțele sale.

Inelul contesei.

O povestire hoțască.

De Konrad Gehler.

Cetitorul merge cu mine înderēt în timpul, pe când încă nu fugiau pe șine cară de fier și locomotive, în Europa nu anunță seara telegraful ce s'a petrecut dimineața în Australia și încă nu rescobise bicicletele și automobilele pravul stradelor. Atunci călătoria eră o afacere mai grea decât azi, și cine nu putea călări sumeț pe cal, ori nu se încumetă a călători prin lume *per pedes apostolorum*, acela trebuia să se concredă onorabilei trăsuri de poștă, care trăește încă atât de poetic și minunat în poeziile lui Lenau.

Pe scurt, eră după terminarea resbelului de 7 ani. Pădurile germanice băjbăiau pe acel timp de tot felul de ființe răpitoare, care trăiau din avutul deaproapelui și cu deosebire făceau zile amare celor ce călătoriau cu trăsura poștei ori cu altă trăsura.

Nu eră deci fără pericol călătoria cu trăsura poștei prin locurile cele muntoase ale patriei noastre, și cu deosebire cei ce călătoriau cu punga plină, trebuiau să se aștepte la incidente neplăcute, căci hoții-și aveau pretotindenea spionii lor și șcieau căută ocașuni bune pentru îndeplinirea planurilor lor astute.

De aceea se vedea strălucind frica din ochii unei fete tinere, ce călătoria într'o înainte de ameză a unei zile frumoase de octombre cu trăsura poștei, dintr'un orașel al Saxoniei de nord. În trăsura erau mai multe persoane, ochii fetei priviau fricos în giur de sine, iar deodată apărū un zimbet amicabil peste trăsăturile ei. Zărise pe un domn în anii cei mai frumoși, îmbrăcat cinstit, care fără îndoială aparținea clasei mai bune. Numai decât ocupă locul gol de lângă el, în unghiū, salutându-l amicabil și modest:

„Bună dimineața, domnule Lipprandt.“

„Dta ești, domnișoară Ernestine? Până unde, rogu-te?“

„La Chemnitz.“

„Așă departe? Atunci abia cătră miezul nopții ajungem!“

„Pecat, — suspină Ernestina. Și cu atâta me bucur mai mult, că am cel puțin un companist de călătorie cunoscut. Dta călătoreșci cu mine pân' acolo?“

„Ba și mai departe. Eū o să intru nișel și în Bohemia, să-mi caut mușterii de acolo. Ce faci dta în Chemnitz? Ești doară de pe acolo?“

„Nu. Dar doamna contesă e acolo de câteva săptămâni. Acolo va petrece peste iarnă și a scris acasă să merg la ea. Cu Bertha nu prea bine se poate înțelege.“

„Așă așă — dta ești un giuvaer de camerieră.“

„Mai mult de unsprezece ani de când sūnt la dnia-ei — cu patrusprezece ani intraiū la doamna contesă.“

Povestirea încetă pe un timp, căci căruța cea grea zdruhăia pe pardoseala cea rea a orașelului, din care causă pasagerii se clătinau când în coace, când în colo în trăsura și astfel le eră cu nepuțință a povestii.

Ernestine folosi pausa spre a aruncă o privire esaminătoare asupra persoanelor aflătoare în trăsura. În unghiū, la celalalt capăt, ședea un oficier prusian,

lângă el câteva părechii de țereni cu femeile lor și cu o fetiță cam de cinci ani, afară de aceea mai observă ea un tinēr, care părea un practicant de forresterie, un domn bătrân, cărunț și o damă de oraș cu atâta pudor pe obraz cât ar fi fost de ajuns la o întreagă trupă teatrală pe trei zile.

Îndată ce trăsura dete de teren mai bun și nu mai hodorigia așă de tare, se întoarse cameriera iară spre vecinul ei:

„Drept e, domnule Lipprandt, că avem de trecut prin o pădure, în care sūnt hoți?“

„De sigur, domnișoară Ernestine — poșta e nesigură de câțva timp din cauza unei bande de hoți. De sigur ai audit despre Grăbner cel lung?“

— Da — ci că ar avea mai multe omoruri pe conștiință, de câte degete are la o mână.

„Așă! Chiar atât de reū nu e el. El ia averea, dar cruță viața. Precum se aude, s'a retras Grăbner cu banda lui în pădurile de la Muldenthal. Și ce e mai reū, noi trecem chiar prin ținutul cel mai periculos. Dta domnișoară inse nu ai să te înfrii așă tare de aceea. Nu fiecare trăsura are soartea naufragiului, mai mult se arată domni hoți când adurmecă bani mulți și scumpeturi. Pe cât pot eū judecă, la noi nu mult pot află, și dta încă nu poședi de sigur ceva ce ar aduce pe bandiți în ispită. Afară de aceea domniilor s'aū îndatinat de regulă a fi curteneți; din cauza persecuției nemiloase trebuie să-și îplinească trebușoarele foarte repede. Ei se grăbesc ca să obțină toate prețioasele; cine nu se opune, nu pășește nici un reū. Mult de iaū cu ei vre-un domn mai ales ori vre-o doamnă mai aleasă, spre a obține prin forță o desdaunare grasă.“

Ernestine, departe de a fi liniștită prin vorbele companionului ei, prinse a tremurā deodată.

„Ce-i cu dta, domnișoară?“

„Vai, domnule Lipprandt, vād că-i temeinică frica mea, — ea-și puse gura la urechia lui și-i șopti — eū duc cu mine inelul cel scump de diamante al contesei, un odor rar, în preț de mai multe sute de taleri. Doamna contesă scrisese esprese, ca eū să îl duc, că-i mai sigur decât prin poștă.“

„Asta, vedi bine, e altceva, — șopti domnul. — Pst, pst — nu mai vorbi despre el, hoții aū spionii mai totdauna în trăsura poștei, o să cuget eū ce-i de făcut.“

Într'aceea se încinse între ceialalți domni vorbă pe aceeași temă, cu deosebire țerenii șciurā cele mai înfiorătoare istorisirii despre astuția lui Grăbner cel lung și a bandei lui. Între altele povestiau cum în zilele trecute intră căpitanul de bandiți cu oamenii lui în casa unui proprietar avut și adevca în ziua mare și cum forțară pe proprietar și pe soția lui prin torturi inspăimântătoare, să le arete locul, unde-și aū ascunși banii. Toți ascultam cu groază și interes povestea cea înfiorătoare, numai oficierul se arată necredător, el spunea că numai frica le măreșce pericolul și că el nu ar sfātuī pe hoți să se apropie de el — aceste vorbe le spuse arătându-și sabia și pistoalele.

Vederea armelor mai dete pasagerilor o leacă de curagiū, ba în fine-și permisera a chiar glumi pe socoteala hoților și prânzul îl luară vesel într'o ospetărie dintr'un sat. Numai Ernestine privia mai serioasă în viitorul cel mai de aproape, și când după prânz se preumblă cu Lipprandt în sus și în jos pe dinaintea ospetăriei, i descoperi, cât de fatal ar fi

pentru ea, dacă ar fi silită a pași fără inel înaintea doamnei contese.

„Nu-ți pot destăinuî domnișoară, — declară amicul ei, — că eu sunt îngrijit ca și dta. Am auzit șoptindu-se că domnul, care s'a urcat înainte cu o oară, poartă la sine o sumă însemnată de bani. El e rentierul unui baron avut și paremise are să ducă banii în Glanthen.“

„Dar hoții nu o știu aceasta“.

„Cine știe, ei au pe tot locul șpionii lor“.

„Ce să me știu eu face? N'ar fi mai bine să me dau jos?“

„Poate că așa ar fi mai bine“.

„Dar contesa me așteaptă pe azi — mâne vrea să întreprindă o mică călătorie, — e vorba de o festivitate în castelul frăține-seu, la care vrea să aibă inelul. Ea de sigur s'ar supără de întârzierea mea“.

Lipprandt tăcu un moment. Apoi zise: „Întreagă înaintea de amiază m'am cugetat, cum te-aș putea ajuta, și cred că am aflat modul cel mai sigur. Unde-ți e inelul ascuns?“

„Nu-l ascuns, e în pungă mea“.

„Ce neprecauțiune! Pe asta cale-l pierdi de sigur. De aceea îți recomand să te încrezi în mine. Concrede-mi mie inelul“.

„Dar și pe dta te vor căuta“.

„De sigur — dar nu împoartă. Planul meu e cu totul de altă natură. El imi va ajuta, să reiasă păcăleala. Vrei să-mi dai inelul?“

Fata-i împlini dorința privind fricoasă. Dar cât se inspăimântă ea, când vedu că cunoscutul ei, în loc să ascundă undeva inelul, precum speră ea, îl puse negenat pe deget.

„Pentru Dzeu domnule Lipprandt, ce faci dta?“

„Unicul lucru, care-ți poate scuti inelul — las' numai pe mine. Garantez eu. De mi-l vor lua, îți dau altul în locul lui, întocmai ca acesta“.

Ernestine știea, că Lipprandt e un negustor avut, deci se învoi. El trebuia să știe mai bine ce face. Negustorul inse, îndată ce putu fi neobservat, chemă pe giuvaerul din Chemnitz la o parte, cu care șoptiră câteva minute.

După ce se urcară pasagierii iară în trăsură, începură iar conversația de dinaintea prânzului, când se apropiară de locul cel periculos. Tinerul practicant de foresterie spuse rîdînd, că la el inședar ar căută hoții ceva, că banii de călătorie-i are

atât de bine ascunși, cât nimenea nu-i poate afla atât de ușor.

„Hei, hoții sînt oameni șireți, — răspuse giuvalierul. — Unde ți-ai ascuns banii?“

„În încălțăminte, sub talpa piciorului, cale pe ei“.

„Bravo, — zise unul din țereni, — acolo-s în locul cel mai nesigur. Eu am la mine prețul a trei porci grași, cine-i află — a lui să fie“.

Practicantul de foresterie voi să știe unde și-a ascuns țeranul banii. Dar Lipprandt îl opri:

„Taci mulcom și nu spune. Păreții au urechi. Eu pentru persoana mea garantez că la mine inședar ar căută. Eu mi-am plătit călătoria, iar bani gata abia am câteva groșițe — cu voia n'am luat bani la mine, că în Chemnitz incasez o sumă mai mărișoară“.

„E bună precauțiunea, — observă oficerul.

„Cine călătorește mult, trebuie să fie precaut, — răspuse negustorul rîdînd. — Bandiții inse totuș vor avea o răfuială cu mine — eu le voi oferi inelul de diamant curat, ce-l am pe deget și ei — nebunii, vor crede că nu știu peste ce comoară au dat, ha-ha-ha!“

Oficerul încă rise, dar își dădu cu părerea că hoții vor ști doară deosebii o imitație dură de cătră pietrele adevărate.

„Dar veți bine! — strigă negustorul încrețut. Inelul acesta nu e imitație dură, eu mi l-am adus astă-vară din Bohemia. De și piatra e numai de sticlă, dar e atât de artistic cioplită, cât schinteiază formal — eu sînt convins că ai putea înșelă cu ea chiar pe un specialist“.

„Oho, — strigă giuvelierul în ton de protestare.

„Me rog. — Negustorul

scoase inelul rîdînd și-l întinse giuvelierului.

Acesta-l esamină cu atențiune, apoi zise:

„Trebuie să recunosc că e lucrat cu multă artă — dar cumcă am de a face cu un diamant simil, veduși la prima privire“.

„D oare-ce ți-o spusei, — zise Lipprandt iritat.

„Ba nu, ci de oare-ce deosebirea e sbierătoare. Întreg inelul e vrednic opt groșițe.

„Poate, dar chiar cine cunoaște diamantul fals, va recunoaște totuș aurul din verigă și nu se va înșelă în prețul lui.

(Finea va urmă.)

Trad de:

I. P. R.

Prime iluziuni.

Literatura nevetei mele.

De Vincent Kosiakiewicz.

De abia me trezisem din somn, și privirea mi se fixa pe perețele unde era atârnat calendarul... Treisprezece decembrie!

Această țifra de doliu îmi flutură înaintea ochilor în caractere groase.

Treisprezece decembrie... zi fatală, mereu vie în îndurerata mea inimă și în intristata-mi minte. Da, e treisprezece decembrie, aniversarea nașterii mele. Și sunt singur, singur de patru ani de când ea doarme fără sfârșit.

Me scol ca o mașină și în picioare, emoționat peste fire, me uit la numărul fatal.

Cineva bate la ușă. Sunt florile pe care le-am comandat în ajun.

Îmbrăcat în grabă, iaș din sertar câteva carnete, legate în pânză neagră, pe care le păstrez cu sfințenie. Ele conțin „literatura nevetei mele“.

Iaș drumul cimitirului.

E toamnă. De alungul zidului care incongiură acest locaș de pace veșnică, se înalță niște arbori triști, goi și morți. Dar nu e decât o moarte aparentă: la prima suflare a primăverii, vor renaște veseli. Numai acei care se odihnesc sub pământ, nu se vor mai deșteptă la viață nici odată. Totul s'a sfârșit pentru dânsii. Pământul așa de cu șgârcenie împărțit între morți, e acoperit de zăpada care se topește, cenușie, amestecată cu noroi. Pe mormintele înșirate cu regulă, de sub zăpadă crește o vegetațiune bolnăvicioasă, plapândă, care înse se încapăținează să trăiască.

Am ajuns la capetul cimitirului. Aci e. Pui coroanele pe pământul care s'a deschis într'o zi pentru femeia care am iubit-o, pe care o iubesc mereu...

Liniștea locului me pătrunde. Aci aproape, înapoia zidului, o viață se agită înfrigurată și sgomotoasă. Pe drumul care străbate câmpurile, trece lume și căruțele se perindă cu scârțieturi sgomotoase. Nu departe, aripele unei mori de vânt despica aerul suerând. Toate aceste sgomote pătrund în

cimitir și insultă tăcerea solemnă a locului morților.

Me așed pe o bancă lângă mormântul Luciei și cu o adâncă emoțiune încep să foilesez micile carnete negre pe care le-am luat cu mine. Sunt simple caețele în care femeile casnice își înscriu cheltuelile.

Iată o duzină de pahare, o farfurie, și alte mărunțisuri, pe care le uitasem să le cumpărăm înaintea căsătoriei noastre.

Mai jos: ceai, zahăr, pâne, iarăș pâne, iar zahăr, carne, unt, pâne... Acelaș lucru pe câteva pagine următoare. De, nu eram bogăți în primele timpuri ale căsnicieii noastre.

Me îndatorasem pentru a-mi face cuibul, și acum trebuia să plătesc și capetele și dobândile. La fiecare zi întei jumăta-tea lefei mele era devorată de creditorii.

Din nou pâne, ceai, zahăr, carne, pâne, pâne...

Pâne, mereu pâne! Cum îmi aduc aminte de pânea de trei livre, pe care o aducea Lucia în coșulețul ei. Întră abia suflând în odăița noastră de la etajul al cincilea, dar suridând vitejeșce de frică să nu bânuesc că a obosit.

Punea pânea pe masă și notă imediat nouile cheltueli.

Pâne, tot pâne! Multă pâne mâncam pe atunci! N'aveam înse decât treizeci de ruble pe lună, din care jumătate îmi luă creditorii. Totuș, grație înțelepteii și stricteții economii pe care o făcea Lucia, nu trăiam în miserie.

Iată alte lucruri nouie: cartofi. Trebuie să fie toamnă.

Lucia nu cumpără cartofi cât timp erau scumpi. Apoi pâne, apoi sare. Ah! ce s'a întâmplat? Vin! da, vin și prăjituri. Un adevărat banchet! Ah! da... 17 septembrie, ziua mea. Apoi din nou pâne, zahăr, pâne.

Cărbuni. E iarnă așa dar. Pe a doua pagină: Cărbuni. Pe a treia nu mai găsesc cărbuni. Se mai muiașe vremea de sigur. Dar puțin mai departe din nou cărbuni. Acest cuvânt termină primul caețel.

Îl iaș pe al doilea și găsesc în cap: pâne. Apoi cărbuni și mai încolo defilarea micilor cheltueli zilnice reîncepe! La fiecare zi întei e notă mai gravă: șapte ruble — chiria.

Bucuri de mamă.

Îată încă ceva neașteptat: ciuperci, pește, fructe — altă serbătoare? E 24 septembrie, ajunul Crăciunului. Regăsesc lista cinei din seara aceea: serumbi pe grătar, supă cu ciuperci, pește rasol, compot de prune... Cum îmi amintesc acel ajun de Crăciun, primul în căsnicia noastră! Ce fericiți și veseli eram!

În paginile următoare nimica nouă. Viața noastră se scurgea lin și monoton. O sticlă de lampă! E din vina mea, fără îndoială: trebuie să fi uitat să scobor fitilul în timpul lucrărilor mele de noapte.

Dar îată încă o serbătoare: vin, prăjituri, fructe. E în șase aprilie — aniversarea căsătoriei noastre. Ceva mai departe o notă strălucită: „astăzi în 2 mai, achitarea completă a datoriilor bărbatului meu“.

Ce fericire! Din timpul acela, caețelul devine puțin mai vesel. Nu mai gădesc cărbuni. Mai puțină pâine neagră, puțin mai multe franzele. În fine cafea, unt. Dar îată alături, ved o vorbă nouă: doctor, medicamente.

Căpētasem o inflamație de ochi lucrând târziu noaptea. Fumul care eșă din lampă, umplea repede odăița noastră. Cu tavanul jos, de o ceață acidă care-mi obosiă ochii.

Din cauza boalei mele schimbasem locuința. Eră mult mai frumoasă noua noastră cameră, mai înaltă mai cu seamă. Vedî chiria: noue ruble.

Cel de al treilea și cel de al patrulea carnet diferă puțin de precedentele. Tot pâne, zahăr, franzele, cafea... uneori o cheltuială mai serioasă: încălțăminte sau haine. Dar al cincilea începe cu o noutate bună: „Astăzi, urcarea lefei bărbatului meu“.

Așă e. Mi se dăduse mai mult zece ruble, și avansarea cu un grad în ierarchia funcționarească. Totuș caețelul rămâne acelaș. De abia gădesc: doue bilete de galerie pentru teatrul cel mare. O trăsură de asemeni: plimbare la câmp într'o zi frumoasă. Apoi, aceleași cheltueli.

Lucia nu voia să schimbe cu nimic felul nostru de trai. Nu consimțea nici să închiriăm un apartament mai mare, nici să luăm o servitoare. Când insistam, ea îmi arată un vechi portofel din care scotea câteva bilete roșii de 10 ruble și îmi spunea suridătoare și mângăetore: „Privește, iacă ceva pentru zile negre, dacă ar veni vre-odată... De ce aș luă o servitoare, cât timp sunt în puteri și munca nu me obosește?“

Îată ultimul caețel — neisprăvit... Rămân trei foi goale, cu totul albe...

Lucia e bolnavă. Îată prima vizită a doctorului. Da, Lucia s'a îmbolnăvit — și eu, eram desperat că nu pot sta ziua întreagă lângă patul ei. Eram obligat să-mi îndeplinesc cele opt ore de biuro și când veniam acasă, mai aduceam încă de lucru.

Eram supra-încărcat. Eră în vremea când se descoperise neregulă în biroul nostru. Șeful își dăduse demisia, sub-șeful și secretarul se fure suspendați din funcție. Făceam eu singur tot lucrul biroului.

Luai atunci o servitoare pe care me hotărîi să o țin și după vindecarea Luciei, cu toate protestările ei. Mititica! cine știe dacă nu se îmbolnăvise din cauza prea grelei munci ce trebuie s'o facă, dēnsa așă de delicată?

Cu toată boala ei, Lucia nu încetă de a se ocupă de casă.

Își inscriea mereu cheltuelile cu mâinile ei slăbite de boală.

Cât de trist efect face vinul ăsta cumpărat după recomandațiunile doctorului! Și de câte ori se înșiră pe foile albe ale caețelului doctoriile! Boala Luciei se prelungia. Eram zdrobit de oboseală. Pe treceam nopțile întregi lângă patul ei, îmbrăcat. Și ziua ce muncă enormă, devorându-mi restul forțelor, această muncă pe care trebuia s'o îndeplinească patru oameni, o făceam eu singur!...

Dară într'o zi, fără veste, totul se schimbă. Directorul me chemă în cabinetul se și-mi dete denumirea mea de sub-șef de secție cu doue mii de ruble leafă, pe an. Doue mii de ruble! eră norocul pe care nu speram să îl ved cu ochii decât peste vre-o 10 ani. Plin de bucurie alergai acasă. Oh! îată sfârșitul miseriei noastre, îmi spuneam. Nu îți voi mai da voie să atingi nimica. Veî avea o servitoare și o bucătăreasă. Vom fi fericiți în fine, vom trăi fără grije. Îți voi respăti acești ani de oboseală și devotament!

Doamne, ce fericit eram!...

Lucia observă numai decât esaltarea bucuriei mele.

Îi spusei totul, cu o astfel de credință ardătoare în viitor, încât cređui că o ved vindecată. Îmi surise dulce, ca și cum visurile ei se îndeplineau — și în aceeaș noapte — eră moartă...

N'a împărtășit cu mine această viață, care de acum înainte promitea să fie senină și ușoară. Me susținuse în grelele zile de luptă și în pragul unei vieți mai bune — me părăsi.

Și sînt singur...

Se făcuse seară. Un vânt mai înghețat îmi amintî dureroasa realitate. Strinsei caețelele negre ale nevetei mele și me îndepărtaî încet. Înaintea mea, clocotia viața; me apropiai de orașul sgomotos cu desgust, ca atras de trebuința de a mai trăi traful care îmi fusese destinat. Lumea nu mai are nici un farmec pentru mine de când ea zace acolo — sub pământ...

Tradus de

Victor Antonescu.

M'a uitat . . .

Întrebat-am în zori de ziuă

Soarele când resăria;

Întrebat-am, că la mine

Oare mai gândește ea?...

Întrebat-am rēndunica,

Trandafri și flori de crin;

Întrebat-am, ca să-mi spună

Al cui dor îl poartă 'n sîn?...

Dar nici unul nu-mi răspunde, —

Tac și tainic me privesc;

Îară lacrimi din ochi-mă

Pe a mea față îmi pornesc.

Și tot plâng gândind la dēnsa

Pân' ce-un vânt lin a suflat,

Care 'n taină îmi grăește;

— „Plângi sērmane... te-a uitat!“

Caransebeș, 1904.

I. Dan.

De ale Românilor.

-- Datinii și credințe populare din Banat, comit. Torontalului. --

Tigaia arsă, adică care a fost pe foc, nu se pune pe masă, ca grăul să nu fie cu tăciune.

Când se samănă grăul, femeile nu mătură în casă, nu fac foc, nu împrumută nimic, până ce nu gândește, că cei de la holdă au aruncat semința, ca grăul să fie curat, să nu fie cu mazere, tăciune, spinii ș. a. m.

Vinerea și mercuria se „postește“, adică nu se mănăcă de dulce, ca să nu se facă buboaniă.¹

Noaptea, dacă cântă cucuveica, numită și păsarea² de noapte înaintea casei sau în curte, acolo mor jivinile.³

Înainte de a apune soarele, nu e bine să se doarmă și mănânce pentru durere de cap.

În seara de Ajun se pune rischitorul cu câteva fire de ață sub masă, unde rămâne pe Crăciun. Ața aceasta se păstrează până scot găinele și gășile puii, cari apoi se trec peste ea, că dacă se perde vreunul, să vină singur acasă.

Tot în seara de Ajun, se cumpără mere de stup și poame (prune) uscate cari se așează lângă colacul de Crăciun, pentru tot felul de boale, mai cu seamă pentru bube, atât la oameni cât și la vite.

Când e vre-o naștere, băiatul sau fata se scaldă pentru întăia oară de moașă. În scaldă se pun bani de argint și o oglindă, ca nou-născutul să fie drăgostoși ca banii și oglinda.

Când cade peatra⁴ se aruncă o țadră cu picioarele în sus în curte și se înțapă un topor în pământ, ca grindina să înceteze.

Primăvara, când pentru întăia oară se ved, sau se ivesc funicari, fetele mari umblă cu mâinile prin ei, ca să nu le asude mâinile.

Tot ca să nu le asude mâinile, nu e bine să mănânce creeri de găină.

Primăvara, când pentru întăia oară se ivesc șopârlele, fetele mari taie o bucată mică din coada șopârlii, pe care apoi o partă la brâu, că „cum se sbate șopârta, așa să se sbată fuciorii de dragoste“ după ele.

Primăvara, când urlă⁵ pentru întăia oară în cer, femeile dau sau lovesc (se înțelege încet, ca să nu simtă dureri) cu un fer în capul copiilor, ca să fie tari și să nu se teamă de tresnet.

Fetele mari pun într'un sac un ac mare, apoi se culcă pe el o săptămână, de marți până marți, ca să fie drăgăstoase la feciori.

Când se scot puii, se pun într'o căldare pe foc, se amestecă cu un cuțit de găzdărița casei, care zice: „Doamne ajută, ca să nu le fie moartea din alta⁶ ci numai din foc și cuțit.“

Tot când se scot puii, li se taie puțin din coadă și se amestecă penuțele în mâncarea ce li se dă, ca să nu se deoace.

Tot ca să nu fie puii deochiați, la prinderea postului se adună toate oasele din carnea ce s'a mănăcat, cari apoi se învêlue în spălătoarea cu care s'a spălat taerele și blidele în ziua aceea și se pun în podul casei după o grindă, cu care apoi se afumă puii.

Gunoiul din odăi și ghiocile de nucă de la

Crăciun se aruncă la vecini zicându-se: „Nu arune gunoiul ci purecii“.

Dacă moare cineva, și în casă se simte că umblă muroni,¹ se ia un corn de berbece, se aprinde cu tămâe, apoi se ocolește casa.

Marți seara nu e bine a șede sub coș, de pază necurată, cu ceas slab, cu zile necurate, cu vânt turbat, cu pocitură și spulberătură.

De la Crăciun până la Botez femeile nu torc, și nu mănâncă când apune soarele, pentru durere de cap.

Alex. Țințariu.

Jian și frate-so Iuănel.

Baladă populară.

Colo 'n jos
 Pe-un rit frumos,
 Calăreț imi călăria,
 Carte 'n cornuri imi ducea,
 De la Jian
 Căpitan,
 La frate-so Iuănel,
 Iuănel
 Copil mișel,
 Făr' frumușel,
 Frumușel
 Și cinăsel,
 Care de mic se 'nsură
 Și-mi luă lala doamnească,
 Toți frații să mi-o iubească,
 Toți străinii s'o urască,
 S'o urască,
 Pismuiască.
 Cel Jian,
 Cel căpitan.
 Ii scria
 Și mi-l rugă,
 Să vie cu prietenii,
 Să alunge străinii,
 Că 'n codru l-o'ncungiuat
 Și codrului foc i-o dat,
 De tri părți
 Cu lemne verđi,
 Și de-o parte
 Cu uscate,
 Doar cu fuciorii va arde.
 Dar Iuănel
 Cel mișel,
 Car' nevasta ș-o temca,
 Șerisu-i-o,
 Răspunsu-i-o,
 Că si el îi cungiurat
 De pismași din Teligrad.
 Jianu
 Căpitanu,
 Cum estea mi le cetia,
 Stins-o locu de o parte,
 Ș-o alergat l-al seŭ frate,
 Ca să-l scape de pismași.
 Dar pismași nu imi găsiă,
 Că frate-so Iuănel,
 Iuănel
 Copil mișel,
 Ce-i scriea,
 Mare-i mintia.
 Jian cum asta vedea,
 Din gură așa-i grăia:
 — Hei Iuănel
 Iuănel,
 Copil frumos și mișel,
 Dzeŭ te pedepsească,
 Că n'ai dragoste frățească!

(Deda pe va Mureșului.)

Cul. de:

Theodor A. Bogdan
 învățător în Bistrița.

¹ Strigoii.

¹ Buboaiă. ² Pasere. ³ Pasere de curte. ⁴ Grindină.
⁵ Tună. ⁶ Alțeva.

SALON.

De la București.

„Patru Săbii“ la Teatrul Național. — Concertul quartetului Carmen Sylva. — Conferența dnei Neli I. Cornea. — „Kean“ la Teatrul Național. — Adunarea gen. a Societății Geografice române. — Concertul simfonic.

Cât de iute a trecut anul, de când am scris ultima mea corespondență de pe malul Dimboviței! Par că a fost numai ieri. Senzația aceasta mi se întărește mult prin ceea ce ved în giur de mine. Nicăiri nici o schimbare. Am găsit totul cum a lăsat la plecare.

Seara primă am petrecut-o la Teatrul Național. Drumul meu cel dintău totdeauna duce acolo. Amabilitatea dlui director general Ștefan Sihleanu ne face impresiunea cea mai plăcută.

S'a jucat pentru a cincea-oadă: „Patru Săbii“ mare feerie în 16 tablouri, prelucrată de colaboratorul nostru dl Ludovic Dăuș, după „Les quatre fils Aymon“, musica de dl C. Dimitrescu.

Nu discutăm chestiunea dacă o astfel de piesă se potrivește în repertoriul unui teatru care se numește Național; căci este mai sus de ori ce îndoială că un Teatru Național are altă misiune: d'a propaga literatura dramatică originală și d'a ținea nivelul artistic la o înălțime mai mare. Teatrele Naționale din apus nici nu-și deschid portile pentru feerii. La București inse nu se poate aplica măsura aceasta, căci nu este destul public ca să poată susține un teatru cu un program mai nalt, iar subvențiunea ce i se acordă din partea statului și a municipiului nu ajunge spre a face față lipsurilor. Astfel Teatrul Național e nevoit să cultive și genul acesta, care atrage masele și care asigură recetele serale.

Încât pentru piesă, prelucrătorul a avut bună inspirațiune d'a o pune în epoca lui Ștefan-cel-Mare, înjghieband un subiect romantic cu multe peripeții. Aceste ofer regisorului și mașiniștilor ocaziuni minunate d'a-și desvoltă toată abilitatea în arta tehnicei moderne. Prin urmare rolul prim îl au mașiniștii și decoratorii. S'a și achitat escelent de însărcinarea lor. Sânt câteva tablouri admirabile. Între aceste, de sigur cel mai surprinzător este tabloul care înfățișează vijelia pe mare. Pentru montarea piesei, direcțiunea a cheltuit mult, făcând decoruri și costume noue. Este și un mare balet, apoi danțuri naționale. Va să zică totul calculat ca să atragă lumea. Calculul a și reușit, teatrul totdeauna e plin, astăzi se joacă a noua oară. Totdeauna începe precis la 8 și ține până la 12 și jumătate.

Ce bucurie am simți, decumva am putea constată acelaș succes și pentru o piesă originală românească!

A doua seară ne-a atras în palatul Ateneului, la al patrulea și ultimul concert de musică de cameră dat de quartetul Carmen-Sylva.

Încă înainte de orele 9, terminul începerii, splendida sală iluminată feerie a fost înțesată de lume, în care s'a remarcat tot ce Bucureștii au mai distins.

Precis la 9 a apărut regina Elisabeta cu surisu-i amabil, publicul a salutat-o seculându-se în picioare, apoi concertul începù.

Quartetul Carmen Sylva se bucură de un bun renume în lumea bucureșceană. Se compune astfel: Vioara I R. Malcher, vioara II G. A. Dinicu, viola E. Loebel, violoncel D. Dinic.

S'a mai dat concursul dl Th. Fuchs (pianist) și dl profesor Elinescu (flautist.)

Programa a avut numai trei puncte, fiecare inse a ținut câte o jumătate de oră.

S'a cântat: I Mozart, Quartet sol maior pentru instrumente cu coarde; II, Beethoven, Serenade op 25, trio pentru flaut, violină și viola; III, Brahms, Quintet op 34 cu piano.

Concertul a avut mare succes. Aplausele unanime ale auditorului, în cap cu regina, au respătit de multe ori prestațiunile escelente.

La Ateneu conferențele literare urmează să ofere publicului și în deosebii tinerimei momente de plăcere și instrucțiune spirituală. Cum intrarea, afară de loge — unde se plătește un franc locul — este gratuită, sala totdeauna se și umple mai cu seamă de studenți cari subliniază cu dese și entusiaste aplause pasagele mai remarcabile.

Joia trecută o foastă compatriotă a noastră dna Neli I. Cornea a întreținut auditorul cu o conferență din domeniul artelor. Dsa a mai ținut și anii trecuți conferențe de pe aceasta tribună, cari toate s'a publicat apoi în „Familia“, astfel le cunosc și cetitorii nostri.

De asta-dată titlul conferenței sale a fost: „Preocupări noi în literatură și arte“. Un titlu care indică din capul locului niște discuții prea interesante și instructive. Conferențiară s'a ocupat pe rând de toate curentele mai noue literare și artistice. A vorbit despre naturalism, verism, simbolism, idagnerism și altele. În fine a adus elogiul memoriei pictorului Aman, care a fost premergătorul artiștilor români.

Conferența a fost bine primită și conferențiară felicitată de toți cunoscuții.

În seara următoare, vineri, s'a dat la Teatrul Național o reprezentație prea atragătoare. S'a jucat „Kean“ comedie în 5 acte și un tablou de Alesandru Dumas tatăl. Piesa vechie, încă din repertoriul reposatului Pascaly, dată în beneficiul studenților în farmacie, a atras lume multă, care ș-a petrecut escelent.

Rolul prim, al lui Kean, a fost ținut de dl C. Nottara, actualminte cel mai mare artist al scenei române. Arta cu care s'a achitat de însărcinarea sa a stors aplause bine meritate. Culmea succesului s'a atins la finea actului al 4-lea, după care studenții, în mijlocul entuziasmului general, i-au oferit o cunună de argint și a fost chemat de opt ori înaintea rampei.

Afară de dl Nottara mai notăm pe vrednicul seș coleg dl I. Petrescu, care a completat succesul.

La 12 și jumătate, când s'a terminat represen-

tația, publicul s'a depărtat cu cele mai plăcute impresiuni.

Sâmbătă seara s'a ținut o splendidă serbare în sala senatului: adunarea generală a Societății Geografice Române.

Serbarea s'a deschis la orele opt și jumătate sub președința regelui și a moștenitorului de tron, asistând multă lume distinsă și în tribune mulțime de dame.

Întâi secretarul general dl George I. Lahovari a citit raportul despre lucrările comitetului în anul din urmă. Din acesta s'a vădit că Societatea Geografică este una din societățile cari lucrează cu spor. Ea a publicat dicționarul geografic al județelor din România; iar materialul pentru județele din Basarabia și Bucovina este gata. Aplause sincere au aprobat acest rezultat al muncii.

Apoi s'a ținut două conferențe. Dl inginer B. G. Assan a citit lucrarea sa: „O jumătate de secol de la introducerea mașinei cu vapor în România”, în care, între alte detalii interesante, a arătat că pentru transportarea primei mașine cu vapor de la Giurgiu până la București au trebuit patru săptămâni, căci pretotindenii au fost nevoiți să facă poduri noi și să se reconstruască șoseaua.

Al doile conferențiar a fost dl dr. Cantacuzino de la institutul de bacteriologie, care a ținut o conferență liberă despre ciumă, arătând originea și locurile unde se află cuibul ei, mijloacele de răspândire și remediile ce sînt a se lua spre a împiedeca intrarea ei și spre a o stărpi cu desevărsire.

Între aceste conferențe și la fine, regele și moștenitorul de tron s'au întreținut cu conducătorii acestei societăți, precum și cu ambii conferențiar.

Azi duminică la orele 2 după miazăzi s'a ținut al doile concert simfonic.

Cine voește să vadă lumea bucureșeană, n'are decât să se prezinte la aceste concerte, căci aici va vedea tot ce este în capitala României elegant și distins.

Este dar de sine înțeles că grandioasa sală a Ateneului e totdeauna plină. În logele de giur-impregiur și în stalurile din mijloc nu rămâne un singur loc gol; ba la intrări mulți stați în picioare. O priveliște foarte încântătoare să vezi mulțimea de dame frumoase, ale căror părări cu flori ne înfățișează par' că primăvara mult dorită.

De asta-dată regina, care nici odată nu lipsește de la aceste concerte, n'a putut să vină. A asistat înse princessa Maria, dar numai la primul punct al programei.

Orchestra de 80—90 de persoane, condusă de dl Ed. Wachmann, a executat următoarea programă: 1, Simfonia nr. 8 (Regina) de Haydn; 2, „Virtelnita de aur,” de Dvorak; 3, Uvertură de concert, „Toamnă”, de Grieg; 4, Andantino, pentru instrumente cu coardă, de Schubert și 5, Phaeton, poemă simfonică de Saint-Saëns.

O adevărată festivitate musicală aceasta ce înalță sufletele în sferele unui idealism fericit. Sub impresiunea ei, emoționați părăsim sala unde am gustat plăceri atât de înalte.

Sufletele mari, ca și oceanele, nu îngheață nici odată.

Boerne.

De la Academia Română.

II

Prima ședință publică s'a ținut vineri la 27 februarie v. (11 martie n.) Cu asta ocaziune dl At. Marienescu a citit lucrarea sa: „Iliri, Macedo-Românii și Albanezii”. Conferențiarul a arătat Iliricul-vechiu (unde azi e Dalmația, Bosnia, Hertegovina, Muntenegru și Albania,) după geografia și istoria de la 229 ant. Chr. până în 9 d. Chr. adică până la cucerirea Iliricului; lățirea elementului iliric în imperiul roman: organizarea Iliricului; coloniile romane în Ilirie, Macedonia și Epir; municipiile oppida civ. Romanorum și starea de drept. Impărații romani născuți în Ilirie și în țerile din pregiur și influința lor asupra Iliricului; ilirisarea militarilor și legiunilor romane; predominarea Iliricului în imperiul roman; romanisarea Istriei, Panoniei, Iliricului, Macedoniei și Epirului. Nașterea popoarelor Istro-români, Macedo-români și Albanezi. Aceia, mai ales din Iliri și Macedoni romanizați de tot; iară Albanesii, Iliri mai puțin romanizați. A încheiat cu Daco-românii, cari prin colonii ilirice și romane din Ilirie încă în anii 131—168 d. Chr. au primit ilirism, adică element limbistic iliric vechiu în limba daco-romană și un element albanic din secolii mai târzii. Acest studiu strict istoric, totodată servește drept răspuns tuturor scriitorilor străini politici, cari cu multă reutate au emis niște fantash asupra istoriei daco-române.

De la Asociațiunea științelor. Dl dr. C. Istrati, în calitate de președinte al Asociațiunii Române pentru înaintarea și răspândirea științelor, prezintă Academiei medalia de aur cu diplomă de onoare și medalia de colaborator, pentru lucrările sale expuse la congresul și expoziția Asociațiunii din 1903 în București. Dl I. Bianu, făcându-se interpretele tuturor membrilor Academiei, aduce călduroase omagii Asociațiunii pentru răspândirea științelor la frumoasa misiune ce s-a fixat și la admirabilul succes ce a obținut prin congresul și expoziția din vara trecută și în special dlui dr. C. I. Istrati, harnicul președinte al numitei Asociațiuni și neobositul organizator al congresului și expoziției, care au făcut onoare neamului român. Academia s'a asociat cu vii aplause ovațiunii de recunoștință aduse dlui dr. C. I. Istrati.

Membrii cari nu pot veni la sesiune. Episcopul Nicolaș Popea și dñii Florian Porcius și I. M. Moldovanu au înștiințat biuroul că din cauză de bătrânețe și de boală nu pot lua parte la sesiunea actuală a Academiei. Dl I. G. Sbiera a scris din Cernăuți, că fiind ocupat cu aranjarea sub tipar a unei mari lucrări literare, nu poate veni la sesiunea actuală.

Basme aromâne. Dl I. Papahagi a prezentat o culegere de basme aromâne, dimpreună cu un studiu asupra lor, cu cererea ca Academia să publice lucrarea sa. S'a trimis la secțiunea literară spre a-l da părerea dacă se poate tipări sau nu.

Comisiunea premiilor s'a terminat lucrarea esaminând toate cele 33 de cărți câte au intrat la concursul premiilor anuale. Zilele acestea își va prezenta raportul în ședința plenară. Raportor general este dl I. Bogdan.

Comisiunea ortografică asemenea s'a terminat

lucrarea, discutând un proiect pentru modificarea ortografiei, prezentat de dl Maiorescu. Raportul ei se va prezintă cât mai curând. Raportul este dl I. Bianu. Ortografia propusă va fi cu totul fonetică.

Curierul modei.

Bufanturile și ncreșturile sunt mereu la modă și din ele se fac fel de fel de garnituri cu totul capricioase, noi și originale. Taliile păstrează, în linie generală tot forma de până acuma cu deosebirea că garniturele se fac până în mijlocul spatelui și de multe ori în formă de pelerină, care se prelungește grațios până în față, până la cordon. Sunt foarte moderne și taliile bolero cu broderii de paillete. Aceste bolerouri sunt deschise în față spre a se vedea o jiletă colorată pe dedesubt, sau făcută din mătăsuri ori dantele cât de fine și cât de alese. Ca noutate s'adaogă la aceste tălii, niște mâniciuțe scurte sus ș-acoperite de broderii, iar d'acolo în jos măneca e toată de dantelă și prinsă cu noduri de panglică, ori de catifea. Aș reapărut dantelele cele mai fine amestecate cu cerculețe și cu aplicațiuni de mătase pe lino, ceea ce face a da greutate florilor de mătase, de musulină. Din acest fel de dantelă ce frumuseți nu se pot face, la mânecile, la gulerile și la volanele rochiilor?

Fundele mari, pelerinele, baiderele de gât cât de garnisite și de strani sunt mereu la modă, ele ș-acoper de tot felul de ornamente ceea ce le face a fi foarte elegante.

Aș început iar a se purtă jachetele cu pulpane lungi până la genuche, ele convin inse numai femeilor înalte și cu talie subțire. Paltonul sac nu se mai poartă mai de loc, doamnele șic, cari dau tonul, găsesse mai elegantă jacheta Ludovic al XV sau alte modele cari inse trebuie să vină strinse pe corp. Între numeroasele forme să notăm jacheta dreaptă dintr'o singură bucată cu cusături trase pe o garnitură oare-care sau de tigheluri suite pe pept și pe spate, și jacheta Ludovic al XV, genre tailleur cu guler întors și cu pelerină, încă este mult căutată. Cât despre mâneci, diversitatea modelor, permite toate combinațiunile, numai trebuie să se țină seamă ca umflătura să vină din jos de cot, sau mereu către bandă. Se usează foarte mult jachetele cari seamănă cu bolero, ori cu bolero bluză cu spate fără cusături. Pulpanele inse, se pot face separat și pune și scoate după voe.

O fantesie originală de ultima modă e voalul foarte mare de tul cât de fin și care se poartă larg și va să atârne până pe piept în jos.

La spate el se prinde cu ace mari de gămalie sau cu agrafe *nouveau style*.

Culoarea cea mai modernă este culoarea lila în toate nuanțele. Pentru sezonul d'acum se usează foarte mult postavul pele.

Pentru copii se poartă postavul bej și alb și pălăriile Directoire. Costumele se fac mai mult scurte spre a se vedea pulpele, fustele sunt plisate cât se poate de des spre a fi învoalte și peste ele se pune să cadă o hănuță largă și la pept deschisă în formă de jachetă.

Bijuteriile se poartă foarte mult: la gât, la mâni și la lanțul de ceas, asemenea și la săculețul din mână în sfârșit lanțuri, lăntișoare, animale și arme, un adevărat arsenal. Pentru voiagiū este indispensabilă și foarte căutată mantaua de cauciuc.

LITERATURĂ.

Laptele. Dl dr. I. Felix, membru al Academiei Române, cu cât înaintează în vârstă, pare că devine din ce în ce mai laborios. În fiecare an îmbogățește literatura higienică cu mai multe lucrări, toate menite pentru îmbunătățirea stării sanitare a țeranului. De curând a publicat o nouă lucrare în scopul acesta, intitulată: „Laptele, puterea sa ca hrană și producerea lui“. Aceasta s'a publicat în Biblioteca Populară a administrațiunii domeniului coroanei României, formând carticica a 26-ea. Lucrarea este precedată de o precuvântare a dlui I. Kalinderu, neobositul administrator al Domeniului Coroanei și un alt membru distins al Academiei Române. Iar în capul volumașului se află o ilustrațiune: În amintirea botezului principelui Nicolae al României. În text se publică mai multe figuri. Este de dorit ca aceasta lucrare să se respândească și dincoace de Carpați.

Teodor Aman. Dl dr. C. I. Istrati a scris și a publicat la București în o broșură biografia regretatului pictor de acolo Theodor Aman. Regretatul a fost un pictor de netăgăduită valoare. În toate pânzele sale se observă o fineță de execuțiune și o amănunțime de detalii, grație cărora poți cu ușurință recunoaște lucrările sale. Așa ni-l aprețiază dl dr. Istrati. Apoi tot dsa adauge: Dacă nu are frumusețea cerului și splendoarea câmpiei și colinelor române ca Grigorescu, el inse e nentrecut în scenele sale de interior; e de neînchipuit viața ce a dat scenelor sale câmpeneșei și puterea cu care a reprezentat luptele eroice ce a lăsat penelul seă. Prețul 1 leu.

Anuarul al zecelea al seminarului român din Lipsca. Dl profesor dr. Gustav Weigand, conducătorul seminarului român din Lipsca, a dat la lumină acolo al zecelea anuar al aceluia institut. (Zehoter Jahresbericht des Instituts für rumänische Sprache »Rumänisches Seminar« in Leipzig.) Ca toate anuarele de până acuma, astfel și acesta, este un adevărat magazin de știință filologică. Volumul se întreduce prin o prefață de dl Weigand, în care face istoricul acestor zece ani, arătând ce a lucrat în restimpul acesta seminarul. Apoi urmează lucrări de dnii Robert Helbig, Ion Borcea, I. Tell, Ioan Scurtu, Hans Moser, Richar Kurth. De sigur bărbații noștri de specialitate și anume profesorii de limba și literatura română vor avea multă plăcere cetind aceste studii. Prețul 10 mărci.

Din istoria limbei române. Dl Ilie Bărbulescu, subdirector al arhivelor statului România, a scos la lumină de curând la București un mare volum intitulat: „Fonetica alfabetului cirilic în Textele Române din veacul XVI și XVII, în legătură cu monumentele paleo-, sërbo-, bulgaro-, ruso- și româno-slave, cu o introducere despre felurile de scriere și „alfabetul cirilic și ortografia slavă la Români“. Autorul, precum ne spune în prefață, urmărește două idei esențiale și anume: întâi să documenteze că slavonismele literare de la Români nu au o vechime

mai mare decât al XII-lea veac, — și a doua, că însemnarea fonetică a literelor cirilice din textele române vechi, precum și ortografia acestora, nu sînt nici acele din textele cirilo-metodiane, ci ale textelor slave cirilice din veacul XII și XVII. Prețul 6 lei.

Ziaristic. Dl *Teodor V. Păcățianu* îndeplinea și osînda în închisoarea de stat din Seghedin, s'a rentors la Sibiiu, unde a reluat conducerea ziarului „Telegraful Român.“

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Skiophtonul în Brașov. La propunerea ședinței plenary din vara trecută a secțiunilor Asociațiunii, aceasta a cumpărat trei Skiophtonuri, pentru trei centre culturale românești. Unul s'a pus la dispoziția gimnasiului românesc din Brașov, unde profesorul Aurel Ciortea, precum aflăm din „Gazeta Tr.“, în curînd a ținut prima prelegere în laboratoriu de fizică al gimnasiului, asistînd profesorii și studenții din a VIII cl. gimnasială. Tema prelegerii sale a fost „Babilonia și biblia“. A doua prelegere, de asta-dată publică, s'a anunțat pentru duminica trecută în școala gr. or. primară din Brașovul-vechiu pentru poporul român de acolo. Subiectul conferinței, care se face cu proiecțiuni, e luat din istoria Românilor.

Hymen. Dl dr. *George Adam* din Timișoara și dsoara *Alexandrina Ardeleanu* din Petaz, s'a logodit.

Procesul episcopiei gr. cat. din Oradea-mare cu familia baronului *George Bánfy* pentru un teritoriu de păduri de 35.000 jughere catastrale, început încă sub episcopul Olteanu și câștigat sub episcopul Pavel, a avut zilele trecute un epilog la tribunalul din Oradea-mare, judecându-se și procesul de daune interese intentat de episcopie contra moștenitorilor lui Bánfy. Aceștia au fost condamnați să plătească episcopiei suma de 36.000 coroane despăgubire.

Balul universitarilor români din Cluj, dat la 18 februarie, a avut un frumos rezultat nu numai moral, ci și material. S'a încasat 1961 cor. și 12 fileri, din care sumă detragându-se cheltuelile de 1443 cor. și 18 fileri, rămîne ca venit curat 517 cor. 94 fileri.

Meseriașii din Brașov. Asociațiunea pentru sprijinirea învățăceilor și sodalilor români din Brașov își va ținea adunarea generală ordinară duminică în 7/20 martie la orele 3 după miazăzi în localul Asociațiunii din strada orfanilor nr. 4.

Au murit : *Pictorul Sava Henția* la București, în 22 februarie v. (6 martie n.); reposatul, mult timp profesor la Asilul Elena Doamna din București, a fost de origine din Transilvania; dînsul a pictat și tablourile, date ca premii abonanților noștri; a fost un om modest și s'a stins în etate de 56 ani; înmormîntarea-i s'a făcut marți la 24 febr. v. (8 martie n.); — *Ioachim Crișan*, paroc și asesor consistorial gr. cat. în Zorlențu-mare, comitatul Caraș-Severin, la 4 martie n., în Timișoara; — *Iacob Pop*,

director în pensie al școlii normale din Năseud, la 26 febr., în etate de 63 ani; — *Luisa Mihályi* n. Simon, soția deputatului Petru Mihályi, la Saraseu în Maramureș, la 5 martie, în etate de 62 ani.

D I N L U M E .

Cum petrece împăratul *Vilhelm II.* Ziarul „Figaro“ dă următoarele foarte interesante amănunte asupra felului cum își întrebuințează ziua împăratul *Vilhelm II-a*, amănunte luate de la un înalt personaj de la Curte atașat pe lângă persoana împăratului. Părechea imperială se scoală în general la orele șase. Împărațul îmbracă des de dimineață uniforma de general (mică ținută). Acesta este un obicei al familiei. *Vilhelm I* avea obicei să zică: „Noi Hohenzollernii nu șcim ce înseamnă îmbrăcămîntea de cameră“. Împărăteasa, deosemena, poartă în totdeauna, chiar și dimineața, rochie de oraș, nici odată capot. Abia sculată, împărăteasa prepară singură, în micul ei salon, cafeaua lui *Vilhelm II.* Ceai, ouă, mîncări reci, completează primul dejun pe care Majestatele Lor îl ia în totdeauna singure. Valeții așteaptă în anticameră spre a fi sunați și numai atunci să se presinte. Micii prinți imperiali și mica princesă, sculați la șase ore și jumătate, vin, între orele șapte și opt, să îmbrățișeze pe augustii lor părinți. La orele 8 începe lucrul. Împărațul merge să-și citească corespondența în cabinetul său de lucru. Împărăteasa se duce se dea ordinele necesare treburilor casei, se ocupă de spitalurile și de bisericile cari se ciadesc sub protecțiunea ei. Împărațul citește 300—400 de scrisori. După un ceas, împărațul și împărăteasa ies la plimbare, în trăsura, vara ca și iarna. Plimbarea prin *Thiergarten* ține în general de la orele nouă până la zece fără un sfert. La zece ore împărațul primește raportul maresalului Curței, într'o sală vastă, decorată cu busturile lui *Vilhelm I*, *Moltke*, *Roon*, *Richard Wagner*, etc. Maresalul curței îi dă socoteală despre afacerile cari interesează Casa regală, îi presintă programul serbărilor de dat, călătoriilor de făcut. După maresalul Curței urmează de obicei șeful cabinetului militar, apoi șeful cabinetului civil, așa de temut de miniștri, apoi adese-ori cancelarul imperiului și din timp în timp câte un secretar de stat. Audiențele pe cari le acordă împărațul urmează după raport. La orele 1 după amiază totul este sfîrșit. Împărațul și împărăteasa se așează la masă la unu și jumătate, în sala coloanelor. Masa, în totdeauna foarte simplă, la care ia parte de două ori pe săptămână înalții funcționari ai Curței, nu ține nici odată mai mult de trezeci de minute. După masă, Majestatele Lor ia cafeaua în apartamentele împărăteșei, apoi ies în trăsura, vizitînd ateliere de pictură sau sculptură. La cinci ore și jumătate, împărațul se ocupă de afacerile urgente ale statului, uneori face vizită unui ambasador străin sau cancelarului imperiului. Tot pe această vreme împărațul citește ziarele, din cari îi se prepară extracte, dar pe cari uneori le citește și în întregime. Seara, *Vilhelm II* o petrece sau la teatru, unde se prepară un lunch, sau la amici cari presintă mai dinainte împăratului lista persoanelor invitate, sau la castelul regal; *Vilhelm II* joacă cu mare plăcere „skat“ un joc de cărți german pe cât de complicat, pe atât de

interesant. La miezul nopții de obicei toată lumea doarme în castel.

Un bal la nouzeci de metri sub pământ. Proprietarul bogatii mine Quan Salt, lângă Nortwich, în Anglia, a avut ideea, originală de sigur, ca să dea, în folosul casii de ajutor a lucrătorilor sei, un bal... la nouzeci de metri adâncime în pământ. Invitațiunile au fost primite cu plăcere, și aproape trei mii de persoane au fost invitate în vastele subterane luminate cu electricitate. Miriadele de fețe cristaline ale minei refractau lumina lămpilor electrice într'o infinitate de raze orbitoare; bogatele costume erau scoase la iveală prin acest decor măreț. Priveliștea, se zice, eră cu totul feerică.

Primul ministru chinez și cosciugul. De curând a sosit la Bruxelles, venind din Haga, Li-Hung-Tchang, primul ministru al imperiului cersc. Diplomatul chinez, în toate călătoriile sale, pune cu sine cosciugul său. Li-Hung-Tchang face aceasta conform unei credințe naționale: chinezii consideră că e pentru ei o viață viitoare numai dacă sunt îngropați în pământul chinezesc. Li-Hung-Tchang plimbă cu el prin toată Europa această mobilă macabră, care, după decesul lui, ar fi imediat expediată la Peking, împreună cu corpul lui. Acest cosciug e așezat într'o ladă care

stă în totdeauna în odaia de dormit a primului ministru. El e făcut din brad și împodobit în mod bogat, capitonat cu mătase și acoperit cu desemnuri alegorice. Pe una din marginile cosciugului stă scris: E. S. Li-Hung-Tchang, primul ministru al Chinei. Faptul acesta nu e special al primului ministru; dar e din contră foarte ordinar la compatrioții sei. La chinezi deci acest obicei are melancolica lui filosofie, dar el nu are nimic comun cu imitarea ce a făcut-o unii din Europeeni, ca reclamă. Putem cită între altele pe Sarah Bernard pe care o sedusese o asemenea excentricitate și care s'a plimbat cu cosciugul ei prin lume spre uimirea tuturor.

Călimdarul săptămânei.

Dum. IV-a din post v. 8, Ev. inv. 8, Ev. lit. Marcu e 9, st. 17-31

Ziua săpt.	Călimdarul vechi	Călimd nou
Duminecă 7	M. Vasilie	20 Nichită
Luni 8	C. Teofilact	21 Benedict
Martī 9	† S. 40 Martiri	22 Paulina
Mercuri 10	M. Quardrat	23 Victoria
Joi 11	P. Sofronie	24 Gavril
Vineri 12	P. Teofan	25 (?) <i>Bunavest.</i>
Sămbătă 13	P. Nicefor	26 Emanuil

Proprietar, redactor răspunzător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDĂS NR. 14/296b).

Să plantăm umbrar de viță de vie
pe lângă ori ce casă și în grădinile noastre
de casă,
în pământ și nésip

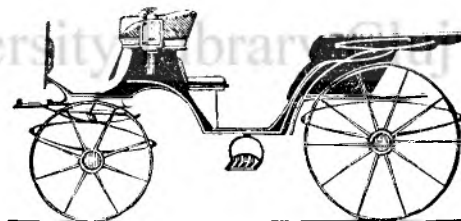

Pentru acest scop inse nu se potrivește ori ce soiuri de struguri, de și toate soiurile sunt plante curpenitoare, fiind că o parte mare din ele, chiar și dacă se desvoaltă, nu dă roade, din care cauză mulți nu au putut obține nici un rezultat. Dacă inse se plantează soiuri bune pentru formarea de verdeață, acestea provéd apoi casa pe întreg timpul coacerii cu cele mai eminente soiuri de struguri tămăioși și alte soiuri de struguri dulci.

Strugurii cresc pretutindena în patria noastră și nu există casă, pe lângă a cărei ziduri nu ar putea fi cultivați, cu neînsemnate spese; afară de aceea servesc de cea mai frumoasă podoabă și pentru alte clădiri, grădini, garduri ș. a. fără să delragă cât de puțin din locul merit pentru alte scopuri. Și-apoi strugurii sunt cele mai multămitoare poame, de oare ce rodesc an de an.

Soiurile sunt descrise în un preț-curent ilustrat, care, indicându-se adresa prin cartă postală, se trimite fiecăruia, gratis și franco. 2-8

Erste Érmelléker Rebenschule. Nagy-Kágya, p. u. Székelyhid.

LEOPOLD BODÁNSZKY fabricant de trasuri
*Oradea-mare, strada Szilágyi Desső,
lângă teatru, casa proprie.*

Cu onoare aduc la cunoștința onor. public, că în localul fabricii mele, țin un magazin de tot felul de trasuri noue cu prețuri foarte moderate.

Fabrica mea se angajează la ori ce lucrări de faurărie, rotărie, satlerie și de lucire, precum și la ori ce renovări.

Cu stimă

Leopold Bodánszky

(9-10)

fabricant de trăsuri.